

Sárándi József

Az iskolakerülő

A nevelőapám ezerkilencszázötvenegyben traktorista volt a bucsai gépállomáson, és a sok dolog miatt nem tudott elkísérni az elsősök évnitőjára. Nevelőanyám, a bábaasszony eljött velem a Templom utca sarkáig, de ott utolért minket egy tanyasi ember, és szüléshez hívta. Mikor a negyvennégyes iskola udvarán, ahol az ünnepélyt tartották, megláttam a szüleikkel, rokonaikkal kézen fogva sétáló pajtásaimat, majdnem elbőgtem magam. De legjobban a sorakoztató tanítónő megjegyzése bántott: – Úgy látszik, hogy ennek a kisfiúnak nincsenek szülei.

Attól kezdve, hogy tudtam írni-olvasni, nemigen figyeltem a tanítókra. Ők elsősorban a gyengébb fölfogású tanulókkal foglalkoztak, én meg halálra untam magam az örökös szájbarágásoktól. Hátratett kézzel kellett ülnöm, de úgy is folyton a szomszédaimmal beszélgettem vagy fészkelődtem a padban. Az isten tudja, hány nemzedéket kiszolgált, nevekkel és női nemi szervekkel televesett pad pedig csúfondárosan recsegett alattam. Sűrűn kihívtak a katedrához. Csak a dühtől eltorzult felnőttarcokra s a tenyereseiket-fenekeseiket követő égő fájdalomra emlékszem. Könnytelen daccal túrtem a verést, de bosszúvágyam nőttön-nőtt. Valójában nem a pálcázókra haragudtam, megszegényüléseim színhelyét, az iskolát akartam eltüntetni. Galambos Szabó Jani bácsi azt tanácsolta, hogy kenjem be avas szalonnával az épület sarkait, a többit bízzam a kutyákra. Kenhettem volna én az iskolát nitroglicerinnel is, az ódon-masszív vert falak meg sem rezzenek volna.

Ötvenhat után Bucsá lett Békés megye Szibériája. Ennek köszönhetem, hogy hetedikesen végre olyan tanárok is tanítottak, akik nem ütleggel és pajeszczibálással keltettek érdeklődést tárgyaik iránt. Különösen az András házaspárt kedveltem. A férfi számtant, mértant, fizikát és kémiát tanított. A biológia s az ének a felesége szakterülete volt. Óráikon nemigen rosszkodtunk, ha valaki mégis megfélemezett magáról, lepisszeztük. Sokat kísérleteztünk, s aközben mindegyikünk feladatokat kapott. Egy lombikos-üvegcsöves készülékkel oxigénre és hidrogénre bontottuk a vizet, s láttuk elégni a csővégeken távozó gázt. Először az is valószínűtlennek tűnt, hogy van olyan fém, mely fönt marad a víz felületén. Az üvegcád vizében őrült motorcsónakként égve-sisteregve-zsugorodva száguldozó káliumdarab azonban eloszlatta kétségeinket. A tanár nő az emberi test felépítését, működését, a férfi és a női nem szerepét ismertette meg velünk. A lányosztályéval összevont egyik biológiaórán szexuális fölvilágosítást is tartott. Amennyire korunk szerint lehetett, beavattak minket az élet s a tudomány titkaiba. Úgy tekintettek ránk, mint leendő felnőttekre, mi pedig igyekeztünk megfelelni a követelményeknek.